

Published on *Werk & Veiligheid - Kennisplatform over preventie, RI&E en sociale veiligheid*
(<https://www.werkenveiligheid.nl>)

[Home](#) > Blootstelling aan gevaarlijke stoffen: samen aanpakken!

Blootstelling aan gevaarlijke stoffen: samen aanpakken!

Door [Carolina Verspuij](#) op wo, 23/05/2018 - 21:56

Gezondheidsmanagement
Achtergrondartikel

Gevaarlijke stoffen zijn vaak gevaarlijker dan we zelf beseffen. Volgens de Inspectie SZW krijgt de blootstelling aan gevaarlijke stoffen in veel organisaties niet de aandacht die het verdient. Het resultaat: onnodig veel beroepsziekten en 3000 doden per jaar. Dit vraagt om actie vanuit jouw positie als preventiemedewerker. In vier stappen naar een beleid voor gevaarlijke stoffen in een organisatie.

De Inspectie SZW heeft onderzoek naar de blootstelling aan gevaarlijke stoffen in organisaties gedaan en zij zeggen hierover het volgende:

"Bedrijven die met gevaarlijke stoffen werken, moeten in hun RI&E's in elk geval de volgende vragen behandelen: welke stoffen worden er gebruikt en hoe lang, hoe vaak wordt een medewerker hieraan blootgesteld, welke maatregelen worden er genomen, welke instructie wordt er gegeven en hoe worden maatregelen geborgd? Maar uit meerdere onderzoeken blijkt dat ze de risico's onvoldoende in zicht hebben. Amper vijftien procent van de bedrijven die met gevaarlijke stoffen werken, beschikt over een volledige verplichte inventarisatie van de risico's daarvan. Tachtig procent heeft geen verplichte beoordeling uitgevoerd voor blootstelling van werknemers en de grenswaarden van gevaarlijke stoffen." ([Inspectie SZW](#))

De arbowetgeving geeft belangrijke aanknopingspunten die je goed kunt gebruiken als arboprofessional. Daarnaast is het de OR die je kan steunen vanuit hun rechten op basis van de Wet op de ondernemingsraden (WOR). Denk hierbij aan het instemmingsrecht, het initiatiefrecht en het recht op informatie.

Terugdringen van blootstelling aan gevaarlijke stoffen

In de arbowetgeving zijn een flink aantal verplichtingen opgenomen in het kader van het tegen gaan van blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Dit zijn:

- De risico-inventarisatie- en evaluatie (RI&E) en nader onderzoek naar blootstelling aan gevaarlijke stoffen
- Grenswaarden van gevaarlijke stoffen
- Register van blootstelling
- De arbeidshygiënische strategie

- Etikettering
- Bijzondere groepen
- Voorlichting, onderricht en toezicht
- Periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO)

Gevaarlijke stoffenbeleid in vier stappen

De bovengenoemde verplichtingen vormen samen de basis van het gevaarlijke stoffenbeleid en is opgebouwd in vier stappen:

1. Inventariseren
2. Beoordelen
3. Maatregelen nemen
4. Borgen

Een praktisch hulpmiddel om te toetsen of je op de goede weg bent is de [zelfinspectie gevaarlijke stoffen](#).

1. Inventariseren

Dit is de moeilijkste stap en tevens de basis voor de rest van het beleid. Bij de inventarisatie moeten alle gevaarlijke stoffen in kaart worden gebracht die een risico kunnen vormen voor de veiligheid en gezondheid van medewerkers. Denk hierbij aan stoffen die worden gebruikt, stoffen die worden gemaakt maar ook aan stoffen die ontstaan tijdens het werk zoals lasrook. Dit valt onder de verplichting van de RI&E en wordt nader uitgewerkt in een verdiepend onderzoek naar de blootstelling aan gevaarlijke stoffen, een verdiepende RI&E. De aangewezen gecertificeerde kerndeskundige hiervoor is de arbeidshygiënist. In deze inventarisatie moeten de specifieke risico's van de stof in kaart worden gebracht zoals bijvoorbeeld irriterend, mutageen of reprotoxisch en ook de grenswaarden via de ademhaling en via de huid indien deze bekend zijn.

Tenslotte is het van belang om na te gaan of de stoffen op de autorisatie- of restrictielijst staan. Dit is [de lijst van stoffen die je niet mag gebruiken, behalve als er voor een bepaald gebruik een autorisatie is verkregen](#).

Dit is [de lijst van stoffen waarvoor restricties gelden](#). Alle bedrijven in de EU die zo'n stof gebruiken, moeten zich hieraan houden.

Stoffen die extra aandacht vragen zijn de CMR-stoffen. Ga daarom na bij alle stoffen in uw bedrijf of ze carcinogeen (C), mutageen (M) of reproductietoxisch (R) zijn. Denk ook hier aan de stoffen die ontstaan tijdens het werk. Bekende voorbeelden zijn: dieselmotoremissie, stof van hardhout en lasrook.

Dit is de belangrijkste, maar tevens de moeilijkste stap. Wanneer je als preventiemedewerker niet specifiek bent geschoold in het herkennen van blootstelling aan gevaarlijke stoffen, ga hier dan vooral niet zelf mee aan de slag. Maak gebruik van een deskundige, de arbeidshygiënist. Deze deskundige heeft specifieke kennis op het gebied van blootstelling aan gevaarlijke stoffen en kan helpen bij deze eerste stap. Dit voorkomt dat je gevaarlijke stoffen over het hoofd ziet en daarmee medewerkers onnodig blootstelt aan hoge risico's.

2. Beoordelen

Om de risico's goed in kaart te kunnen brengen, is het van belang te weten wat het blootstellingsniveau is. Dit is een waarde die aangeeft in welke mate werknemers de gevaarlijke stof binnenkrijgen. Deze waarde bestaat uit twee componenten: de dosis gevaarlijke stof waaraan een werknemer wordt blootgesteld en hoe vaak en hoe lang de blootstelling plaatsvindt. Het blootstellingsniveau kan bijvoorbeeld worden vastgesteld door het daadwerkelijk meten van de blootstelling. Hiervoor zijn specifieke meetmethoden vastgesteld of door gebruik te maken van een kwantitatieve schattingsmethode. Wanneer het blootstellingsniveau is vastgesteld, kan het worden getoetst aan de grenswaarden. De arbeidshygiënist kan je hierbij helpen.

3. Maatregelen nemen

Bij de aanpak van de blootstelling aan gevaarlijke stoffen is de arbeidshygiënische strategie het belangrijkste uitgangspunt. Dit betekent dat je de maatregelen in een bepaalde volgorde toepast. Hierbij staat de aanpak aan de bron met stip op nummer 1!

Zeker wanneer het gaat om kankerverwekkende en mutagene stoffen. Als er geen goede reden is, **moeten** deze stoffen altijd worden vervangen door minder schadelijke stoffen. Bronaanpak houdt in dat je als eerste bepaalt of de gevaarlijke stof vervangen kan worden door een stof die geen risico's oplevert voor de veiligheid en gezondheid van medewerkers.

Is dit echt niet mogelijk, dan volgt niveau twee. Welke technische maatregelen kunnen worden genomen om blootstelling te voorkomen of te beperken, denk hierbij aan een gesloten systeem of bronafzuiging.

Niveau drie is het nemen van organisatorische maatregelen. Organiseer het werk zo dat zo min mogelijk medewerkers

in aanraking kunnen komen met de gevaarlijke stof. Voor de medewerkers die hier wel mee in aanraking komen kan de blootstellingsduur worden verkort, bijvoorbeeld door taakrotatie.

Niveau vier staat voor het dragen van persoonlijke beschermingsmiddelen, PBM's.

Nadenken over passende maatregelen vraagt als eerste om gezond verstand, de [Inspectie SZW geeft hiervoor een overzicht met praktische aandachtspunten](#).

4. Borgen

Veranderingen zijn vaak aan de orde van de dag. Bij elke verandering is het belangrijk om na te gaan of de genomen maatregelen nog voldoende zijn. Voorbeelden van interne veranderingen zijn nieuwe medewerkers, werken met zpp'ers of uitzendkrachten of het maken van een nieuw product.

Voorbeelden van externe veranderingen zijn de herziening van het veiligheidsinformatieblad (VIB) van een gevaarlijke stof of de aanpassing van de grenswaarden van een stof. Veranderingen kunnen nieuwe risico's opleveren waardoor er nieuwe/andere maatregelen moeten worden genomen. Het is daarom verstandig om het beleid actueel te houden door minimaal één keer per jaar de alles rondom gevaarlijke stoffen in uw bedrijf te checken.

Dan is er de verplichting voor goede voorlichting en instructie aan medewerkers die blootgesteld kunnen worden aan gevaarlijke stoffen. Belangrijk is dat alle medewerkers weten hoe zij veilig moeten werken met gevaarlijke stoffen. Dit vraagt speciale aandacht voor bijzondere groepen in uw bedrijf zoals bijvoorbeeld tijdelijke krachten en medewerkers die de Nederlandse taal niet beheersen. Daarnaast lopen zwangere vrouwen en vrouwen die borstvoeding geven soms extra risico. Ook hier moet aandacht voor zijn.

In het kader van bewustwording heeft NAPO een aantal relevante filmpjes ontwikkeld rond blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Ze zijn te vinden via de onderstaande links.

<https://www.napofilm.net/nl/napos-films/napo-dust-work/explosive-mix-napo-dust-work>

<https://www.napofilm.net/nl/napos-films/napo-dust-work/wood-dust-napo-dust-work>

<https://www.napofilm.net/nl/napos-films/napo-danger-chemicals>

Naast voorlichting is ook dagelijks toezicht op de werkvloer belangrijk. Denk hierbij aan het nagaan of werknemers werken volgens de veiligheidsinstructies en of ze de persoonlijke beschermingsmiddelen juist gebruiken.

Passende BHV-organisatie

Mocht er toch iets misgaan dan is een passende BHV-organisatie van het grootste belang. Deze moet zijn afgestemd op de risico's die aanwezig zijn door de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen. Dit is zowel van belang in het kader van ontruiming en blusmethodes als het geven van passende hulp aan de slachtoffers.

PAGO

Tenslotte nog het periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO). Elke medewerker heeft recht op een PAGO in het kader van blootstelling aan gevaarlijke stoffen. De inhoud en de frequentie van het onderzoek hangen af van de risico's die de medewerkers lopen. De bedrijfsarts kan hierover op basis van de RI&E adviseren. De werkgever is verplicht een PAGO aan te bieden, maar werknemers zijn niet verplicht om gebruik te maken van het PAGO.

Ook moet elke nieuwe medewerker een arbeidsgezondheidskundig onderzoek aangeboden krijgen die voor de eerste keer kan worden blootgesteld aan gevaarlijke stoffen. Het onderzoek moet gebeuren vóórdat de werknemer begint aan de werkzaamheden met gevaarlijke stoffen. Het onderzoek moet gericht zijn op de specifieke risico's van de stoffen waar de medewerker aan kan worden blootgesteld.

Tip: acht vragen

1. Bekijk het huidige register van gevaarlijke stoffen, voldoet het aan alle eisen?
2. Zijn op alle afdelingen binnen het bedrijf de risico's van de gevaarlijke stoffen bekend en zijn de juiste maatregelen genomen?
3. Is bronaanpak het uitgangspunt van de maatregelen?
4. Zijn medewerkers op de hoogte van de belangrijkste regels en procedures?
5. Is de toezicht op de naleving hiervan op orde?
6. Krijgen medewerkers die blootstaan aan gevaarlijke stoffen een PAGO aangeboden?
7. Worden er niet onnodig gevaarlijke stoffen of restproducten bewaard?
8. Worden de PBM's volgens de regels gebruikt en onderhouden?

Blootstelling aan gevaarlijke stoffen: we pakken het samen aan! Ga over bovenstaande vragen in gesprek met de OR en versterk elkaars invloed om de blootstelling aan gevaarlijke stoffen te voorkomen of te verminderen.

Lees ook:

[Gevaarlijke stoffen managen](#)

[De belangrijkste wijzigingen van PGS15](#)

• [Toevoegen](#)

[Lees meer op overzichtspagina Preventie](#)

Source URL: <https://www.werkenveiligheid.nl/preventie/gezondheidsmanagement/blootstelling-aan-gevaarlijke-stoffen-samen-aanpakken>